

ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

της Αδίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

1. Το Σχέδιο πουθενά, ούτε καν στην Εισηγητική Έκθεση, δεν θίγει την ουσία του προβλήματος (βία κατά των γυναικών) ούτε τη ρίζα του (ρόλος αφέντη άντρα – ρόλος υποτακτικής γυναίκας, ο άντρας σωφρονιστής συζύγου και παιδιών).

Γι' αυτό δεν αποτελεί ρύθμιση του θέματος. Είναι ξένο προς την ουσία του φαινομένου και δεν πλήττει την αιτία του.

2. Οι πράξεις που τιμωρεί, *τιμωρούνται ήδη από τον Π.Κ.* Πλην μιας: του βιασμού στα πλαίσια του γάμου. Μερικές τιμωρούνται απλώς αυστηρότερα με το νομοσχέδιο, ενώ άλλες, που χαρακτηρίζονται ελαφρότερες (π.χ. ελαφρές σωματικές βλάβες) δεν διέπονται καν από το νομοσχέδιο. Ωστόσο μπορεί, να είναι άκρως κλονιστικές της έγγαμης συμβίωσης και να την καθιστούν αφόρητη για τη γυναίκα (π.χ. χαστούκια). Επί πλέον θα δημιουργηθεί σύγχυση ποιες ακριβώς πράξεις θα εξακολουθούν να ρυθμίζονται από τον Π.Κ. και ποιες από το νέο νόμο.

Ως εκ περισσού υπενθυμίζεται ότι είναι γνωστό πως η απλή πρόβλεψη αυστηρότερης ποινής δεν αρκεί για την κατάπαυση φαινομένων κοινωνικών που αποτελούν ζωντανά κατάλοιπα εσφαλμένων νοοτροπιών, καταλυτικών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε βάρος ορισμένων κοινωνικών κατηγοριών. Τέτοιο φαινόμενο είναι και η βία κατά των γυναικών, κατάλοιπο της προκατάληψης για τους άνισους – σε βάρος των γυναικών – ρόλους των δύο φύλων.

3. Η σχετική τιμωρητική νομοθεσία που υπάρχει, είναι ουδέτερη από άποψη φύλου. Συνεπώς καλύπτει δράστες και θύματα και των δύο φύλων, όπως και το εν λόγω νομοσχέδιο. Το πρόβλημα είναι ποια είναι η αιτία που κατά κανόνα ο δράστης παρά τον νόμο, μένει ατιμώρητος όταν το θύμα είναι η σύζυγος και δράστης ο σύζυγος ή σύντροφός της. Ποιο αναλυτικά: πρώτα, τι είναι εκείνο που σταματά τις γυναίκες-θύματα να καταγγείλουν τις σχετικές σε βάρος τους βίαιες πράξεις του συζύγου; ύστερα, τι κάνει τις αστυνομικές αρχές συχνά να μη δίνουν συνέχεια στις λίγες, σχετικά, καταγγελίες γυναικών-θυμάτων; τέλος, τι επηρεάζει τις δικαστικές αρχές να κρίνουν συχνά με δυο μέτρα και δυο σταθμά αν το θύμα είναι ο άντρας ή αν είναι η γυναίκα;

Το πρόβλημα λοιπόν είναι: πως και με τι μέτρα πρέπει να αντιδράσουμε για την κατάργηση αυτής της αναποτελεσματικής αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών; παρά την ύπαρξη ποινικής νομοθεσίας που δεν κάνει διάκριση φύλου; Με μια ίδιου τύπου νομοθεσία; ή με την εξουδετέρωση των κοινωνικών αιτίων που προκαλούν αυτή την αναποτελεσματικότητα του νόμου σε βάρος των γυναικών;

4. Δεν ιδρύονται θεσμοί ειδικοί που απαιτούνται για τη λύση του προβλήματος όπως αυτό πράγματι εμφανίζεται στην κοινωνία. Ιδίως άνεργες γυναίκες με παιδιά έχουν ανάγκη αποτελεσματικής υποστήριξης για να ξεφύγουν από την εξευτελιστική και οδυνηρή ατμόσφαιρα της οικογένειας, που όχι σπάνια καταλήγει σε ανθρωποκτονία της κακοποιημένης, κάποτε δε του θύτη. Επί πλέον, πάντοτε έχει και περισσότερο ή λιγότερο κακό αντίτυπο στην εξέλιξη των παιδιών.

Ο θεσμός της ποινικής διαμεσολάβησης όπως προβλέπεται από το νομοσχέδιο είναι αφ' ενός αμφίβολης συνταγματικότητας και αφ' ετέρου πιθανότατης αναποτελεσματικότητας.

5. Η αστυνομία και ο Εισαγγελέας παραμένουν οι κύριοι ρυθμιστές της προδικαστικής φάσης ενώ έχουν ήδη αποδειχθεί ακατάλληλοι. Ιδίως οι αστυνομικοί αδιαφορούν ή και διασκεδάζουν με τις καταγγελίες των γυναικών, συχνά οπαδοί της αντίληψης περί ανδρικής εξουσίας στο σπίτι. Πουθενά ούτε ο νόμος ούτε καν η Αιτιολογική Έκθεση δεν βάζει κατά της αντίληψης αυτής.

Αλλά ούτε και θεσπίζει ως κύριο εξωδικαστικό αρμόδιο θεσμό για παρέμβαση, συμπαράσταση και πιθανή διευθέτηση του σχετικού προβλήματος ένα ειδικό σώμα οικογενειακών κοινωνικών λειτουργιών.

6. Μετά την από 23 Ιουνίου 2005 μελέτη-εισήγηση της νομικής επιτροπής του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας που απεστάλη στη Γ. Γραμματέα Ισότητας, είναι αδικαιολόγητη η προβαλλόμενη από το νομοσχέδιο "ρύθμιση" η οποία ουσιαστικά δεν ρυθμίζει το θέμα, ενώ θα μπορούσε η Πολιτεία και θα έπρεπε εφόσον χρησιμοποιεί ένα *ευρύ ειδικό νομοθέτημα*, να προβεί σε ολική ουσιαστική ρύθμιση του φοβερού αυτού προβλήματος που αφορά το 1/5 ως 1/4 – σε μερικές περιοχές μέχρι και το 1/2 – των οικογενειών του κόσμου

7. Τα παραπάνω δεν σημαίνουν ότι δεν θεωρούμε αναγκαία τη συμπληρωματική νομοθετική ρύθμιση του θέματος. Αλλά εμπνευσμένη από άλλο πνεύμα και από συνολική, δηλαδή διττή, άποψη: α) *ποινική*, κυρίως καθιερώνοντας ως επιβαρυντική περίπτωση των σχετικών πράξεων βίας κάθε μορφής, που προβλέπει ο Π.Κ. και όσες προστεθούν με το νέο νόμο, το γεγονός ότι διαπράχθηκαν ενδοοικογενειακά, β) *κοινωνική*, δηλ. ως *κοινωνικό πρόβλημα*, η λύση του οποίου θα καταστήσει τις ποινικές διατάξεις αποτελεσματικές (ενώ θα είναι αναποτελεσματικές εφόσον δεν αντιμετωπισθεί σωστά και το κοινωνικό πρόβλημα).

Αθήνα, 16 Ιανουαρίου 2006